

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

תוכן

- א. דרסה או שטרפה בכותל או שרצצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה ... צריכה בדיקה.....1
- ב. לשחטה ביום טוב מי מהזקין רעותא ביום טוב.....3
- ג. תנור וכירים חדשים אין סכין אותן שמן ... כדי לחסמן ואם בשביל לאפות הרי זה מותר 4
- ד. מולגין את הראש ... אבל אין טופלין אותן ... בסיד ואין גוזזין אותן במספרים.....4
- ה. ואין גוזזין את הירק בתספורת שלו אבל מתקנין את הקונדס ואת העכביות.....4
- ו. ומסיקין ואופין בפורני ומחמין חמין באנטיכי ואין אופין בפורני חדשה שמא תפחת 6
- ז. אין נופחין במפוח אבל נופחין בשפופרת ואין מתקנין את השפוד ואין מחדדין אותו אין מפצעיין את הקנה לצלות בו מליח.....6
- ח. מפצעיין את האגוז במטלית ואין חוששיין שמא תקרע.....8
- ט. עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן.....8
- י. תינוקות שטמנו תאנים מערב שבת ושכחו ולא עשרו למוצאי שבת לא יאכלו אלא אם כן עשרו.....9
- יא. המעביר תאנים בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי ופטורים.....9
- יב. אף שבת לא תקבע אלא בדבר שנגמרה מלאכתו.....10
- יג. דטבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן.....11

דף לד.

א. דרסה או שטרפה בכותל או שרצצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה ... צריכה בדיקה

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

בהמה שנפלה¹ או התגלגלה, וכן עוף שנפל² או התגלגל מגובה של עשרה טפחים, ישנם מצבים שחוששים שמא נטרפו³, וישנם מצבים שאף בפחות מעשרה טפחים חוששים וזהו דין "נפולה" שאסורה⁴.

וכן העוף⁵ או הבהמה שדרסו אדם ברגליו או טרפו לכותל, או שרעצתו בהמה, או שנחבט על דבר קשה, חוששין לו, וכן אם נפל אבן או דבר קשה על גופו, חוששין לו לפי כובד האבן.

נפולה שאמרנו שחוששין לה, אם הלכה⁶, כשרה ואינה צריכה בדיקה, ואף על פי שלא שהתה מעת לעת⁷. ולא נקרא הלכה רק כשהלכה ד' אמות⁸ הלוך יפה כמו שהלכה קודם שנפלה⁹, או כשאר בהמה אם לא ראה אותה מתחלה¹⁰.

ומעיקר הדין אם לא הלכה יפה או הלכה והיא צולעת וכן אם עמדה מעצמה תוך מעת לעת די לה בבדיקה¹¹ ואם לא עמדה¹² אסור לשחוט אותה עד

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד נח א

² עיין בשו"ת כתב סופר יו"ד לא הניח בצ"ע מה הדין בנפלה על דברים רכים

³ אם היתה עומדת על רגליה כשנפלה, אם יש מכריסה עד המקום שנפלה שם עשרה טפחים, חוששין שמא נטרסקו איבריה. ואם הבור אינו רק ו' טפחים מ"מ איכא למיחש כיון שמכריסה עד לארץ הוי ד' טפחים. אבל אם השור מונח על ארעא ומתגלגל לבור צריך שיהיה בבור י"ט ואם היתה שוכבת ונתגלגלה ונפלה, צריך שיהיה גובה המקום עשרה טפחים. והא דבעינן גובה י' טפחים, דוקא בנפלה מעצמה או הפילוה אחרים וידעה שרוצים להפילה, אבל אם הפילוה אחרים שלא מדעתה או אפילו ידעה בכך אלא שהפילוה בבת אחת, אפי' בפחות מעשרה טפחים חוששין לה. ועמ"ז ושי"ך מ"ש בשם הכלבו והא"ה בטעמא דנפלה בפחות מ"ט כשרה משום דהחי נושא א"ע ועי' בדע"ת ס"ק ב' מ"ש בזה והעלה דלפי"ז נראה דאם הבהמה חולה ונפלה גם בפחות מ"ט יש לאסור דהא מבואר ביומא דף ס"ז ע"ב דבחולה לא שייך דין זה דחי נושא א"ע וכן בכ"מ דנפלה דנחשבה הבהמה למסוכנת (שנתבאר דינה לעיל סי' י"ז) דהוי בכלל חולה יש לה דין נפולה גם בפחות מ"ט אך כ' דמ"מ נראה דעכ"פ בעינן שלא יהי' פחות מד' טפחים כמו בדין דהפילוהו אחרים עיין שם.

⁴ עי' בפרי תואר להלן סי' קי"ט ס"ק י"ט שכ' דבהמה שנפלה אף שהוא א' מ"ח טריפות ואסורה מה"ת מהל"מ מ"מ הוי רק מספק דהא אי בדקינן לה בתר ששהתה מעל"ע או שעמדה שריא עיין שם ועי' במחזיק ברכה אות ג' מ"ש בזה וכ' ג"כ דהוא רק ספק טריפה אלא דאינו ספק השקול כיון דשכיח מפי לאיסורא עיין שם. ועיין דרכ"ת שם ב

⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁶ שו"ע ונו"כ שם ו

⁷ והליכה מועילה גם לאחר מעת לעת ואפילו לאחר זמן מה עיי"ש בדרכ"ת ס"ק מח משו"ת בנין עולם ושו"ת טומ"ד תניי' בקונ"א נה.

⁸ בב"י בשם הר"ף מבואר דהלכה פחות מד' אמות מהני אלא דאם רואים דא"י להלוך ד"א אז לא מהני אבל בהלכה ד"א אף דאח"כ א"י לילך מהני וכן משמע בלבוש. חי' רע"א שם

⁹ ואם הלכה ואח"כ אינה יכולה לילך, דינה כשאר מסוכנת.

¹⁰ גליון מהרש"א שם

¹¹ שם ד

¹² שם ג

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

שתשהה מעת לעת, ואם שהתה מעת לעת ואח"כ שחטה, צריך לבדקה ואם שחטה בתוך זמן זה אפילו בדקה ומצאו אותה שלימה מכל איבריה, טריפה.

אך אנו בימינו איננו בקיאים בבדיקה ואין להתיר רק בהלכה יפה כנזכר, והכי נהוג¹³.

ב. לשחטה ביום טוב מי מחזקינן רעותא ביום טוב

עוף¹⁴ שנדרס ברגלים ולא הלך שיש לחוש שמא נתרסקו אבריו ולכן צריך להשהותו מעת לעת כנזכר, ואחר כך ישחטנו ויבדוק אותו אחר השחיטה שמא נתרסקו איבריו הפנימיים, מעיקר הדין אם כלה כבר המעת לעת מותר לשחטו ביום טוב, ואין חוששין שמא ימצא טרפה, ונמצא עשה מלאכה שלא לצורך יום טוב לפי שמעמידין אותו בחזקת היתר שרוב העופות הן כשרים. אולם כבר נתבאר שאין אנו בדיקים בבדיקה, ולפיכך אם לא הלך אין לשחטו¹⁵.

ומזה הטעם מותר לשחוט בהמות ביום טוב אף במקום שהטרפות מצויות כל כך כמו הכשרות, לפי שאנו הולכים אחר רוב בהמות שבעולם שהן כשרות¹⁶.

ויש חולקין¹⁷ על זה ואומרים דבמקום שהטרפות מצויות כל כך כמו הכשרות אסור לשחוט בהמה ביום טוב, וכן עוף שנדרס ברגלים שעריך בדיקה אסור לשחטו ביום טוב שמא ימצא טרפה, ונמצא ששחט שלא לצורך יום טוב, ולפי דבריהם עגל שנולד ביום טוב אסור לשחטו ביום טוב אלא אם כן הפריס על גבי קרקע¹⁸.

ואף על פי שהעיקר כסברא הראשונה¹⁹, מכל מקום יש להחמיר כסברא האחרונה²⁰. ועכשיו נהגו העולם שלא לשחוט בהמה ביום טוב אפילו במקום שאין הטרפות מצוין שמא תמצא טרפה,

¹³ רמ"א שם ו

¹⁴ שו"ע ונו"כ תצח ה

¹⁵ מ"ב שם מז

¹⁶ מ"ב שם מט

¹⁷ באו"ז והיש"ש. שער הציון שם נא, נב

¹⁸ דשמא ע"י שנתרסק בבית הרחם שהוא צר ימצא בו טרפות גמור. שו"ע הרב שם מז

¹⁹ שכן דעת המחבר והוא דעת כמה ראשונים, הרמב"ם והרא"ש והרשב"א והמאירי, וכן פסק הפרי חדש, ואם נסבור דלענין שחיטה אמרינן מתוך שהותרה לצורך וכו' וכמו שהסביר הפרי מגדים בטעם המחבר, הוא רק ספיקא דרבנן. שער הציון שם ס"ק נד

²⁰ שם במ"ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

ולפי שזהו חומרא יתירה לכן אם צריך לה ביום טוב יש להקל²¹, והוא הדין במקום הפסד כגון מסוכנת. ויש מחמירים²² להתיר רק בעורך גדול או אם הטריפות מצויות רק מחמת חומרות האחרונים שאז מותר לשחוט ביום טוב אם הוא לעורך וה"ה במסוכנת מחמת הפסד ממון, אבל בלא"ה המנהג שלא לשחוט שום בהמה ביום טוב אפי' היכא דלא שכיחי טריפות כ"כ שמא תמצא טרפה. אבל עוף נוהגין לשחוט ביום טוב²³.

ג. תנור וכירים חדשים אין סכין אותן שמן ... כדי לחסמן ואם בשביל לאפות הרי זה מותר

בתנורים²⁴ חדשים שלהם שהיו סכין אותם בשמן, אסור לעשות כן ביום טוב מכיון שעיי"כ מחסם את התנור, והרי זה צתיקון כלי.

ד. מולגין את הראש ... אבל אין טופלין אותן ... בסיד ואין גוזזין אותן במספרים

שחט בהמה או עוף ביום טוב מולגין²⁵ את הראש ואת הרגלים ברותחין כדי להסיר השיער, ומהבהבין אותן באש וטומנין אותן ברמץ, שכל אלו הן מלאכות לעורך אכילה הן. אולם אם נשחט בערב יום טוב אין להתיר אלא אם לא היה לו פנאי לעשות כן בערב יום טוב²⁶.

אבל אין טופלין אותן בסיד ולא בחרסית ולא באדמה כדי להסיר השיער, גם בנשחט ביום טוב, מפני שנראה כמעבד. ואין גוזזין אותן במספרים מפני שנראה כעושה לעורך השיער.

ה. ואין גוזזין את הירק בתספורת שלו אבל מתקנין את הקונדס ואת העכביות

²¹ שו"ע הרב שם

²² מ"ב שם

²³ ובראש השנה עיין שו"ת מהר"י אסאד סי' קס"ד הו"ד בשערים המצוינים בהלכה סי' צ"ח סק"א שהמנהג לא לשחוט גם עופות אך בשו"ת שערי צדק סי' קכ"א ושכ"נ בשו"ת שו"מ מהדו"ה סי' כ"ד כתבו לשחוט ובייחוד אם הוא לכבוד שבת. שכן נהגו בלבוב

²⁴ שו"ע ונו"כ תקו"ה ומכיון שאינו מצוי בימינו לא הארכתני בזה

²⁵ שו"ע ונו"כ תק"ד

²⁶ מ"ב שם יח

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

ירק תלוש, שיש בו ראשי עלין שנרקבין²⁷, אין גוזזים אותם במספרים שדרך לחתכם בהם מהמחובר, כגון מזמרה וכדומה, מפני מראית העין. שהרואה את המספרים אצל הירק יאמר שהיום נגזזו מהמחובר.

אבל לחתוך ירק דק דק אפילו בסכין המיוחד לכך מותר ביום טוב²⁸.

וכן מותר לקלף פירות וירקות בעזרת מקלף או סכין מיוחדת לקילוף²⁹.

מותר³⁰ לתקן פירות ירקות שיש טורח הרבה בתיקונן, כגון ירקות או פירות קוצניים שיש צורך להסיר הקוצים מעליהם ובכלל זה "סברס", ואפילו כאלה שיש צורך למתקן על ידי בישול זמן רב³¹.

וכן מותר למלוח הרבה חתיכות עגון ביחד, אם רוצה לאכלם אח"כ בו ביום, אף על פי שאסור בשבת, שהרי אם היה עושה כן מערב יום טוב היה מפיג טעם העגון. ויש מחמירין³² שלא למלוח הרבה חתיכות ביחד, שהרי אפשר למלוח כל חתיכה בפני עצמה שאין האחת משבחת במליחת חברתה, וטוב לחוש לדבריהם לכתחילה³³ בדבר שאין בו הפסד כלל.

ויעשה באחד משני האופנים האלה או יטבול כל חתיכה בפני עצמה במלח ויאכלנה מיד³⁴, או ימלח אפילו חתיכות רבות, אבל ישפוך עליהן מיד אחרי המליחה שמן או חומץ, דהיינו דברים שמחלישים את כוח המלח

²⁷ שו"ע ונו"כ תקי ו

²⁸ אף דבשבת אסור וכבסימן שכ"א סי"ב. ביאור הלכה שם

²⁹ שו"ת באר משה ח"ח סי' ר"ג

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ז

³¹ שהקונדס והעכביות בנמ' הם קוץ ודרדר עיין בראשית רבה בראשית פרשה כ סימן י "וקוץ ודרדר תצמיח לך, קוץ זה קנרים, דרדר אלו עכביות, ויש מחליפין קוץ אלו עכביות דרדר זה קנרים, שהיא עשויה דרין דרין ופי' בערוך ירקות שהן מרין וצריך למתקן ע"י האור ברותחין. ר"ש מסכת עוקצין פרק ג משנה ב ועיין תיו"ט שם. וברמב"ם הלכות יום טוב פרק ג הלכה ז "אבל מתקנין את האוכל שיש בו קוצים כגון קינרס ועכביות בתספורת". ועיין יפה תואר פרשת בראשית פרשה כ סימן י "דע"כ קוץ ודרדר במיני מאכלות קמיירי, לא בהצמחת קוצים לעקוץ, כי מה ענין זה אצל בעצבון תאכלנה, ואכלת את עשב השדה, ולזה אמר דקוץ הן הקינרס, שיש בהן קוצין ויש צער לתקנם למאכל דרדר הן עכביות, שגם הם מאכל אדם ויש בהן קוצים, ולפי שקושי העכביות מרובים, משמע דדרדר היינו עכביות, דדרדר משמע כפל קוצים" ועיין אנציקלופדיה תלמודית כרך ל, [כלאי כרם (א)] טור נה

יש מפרשים שהוא קנרס בלשוננו, בלועזית "ארטישוק", ויש מפרשים שהוא הציל, ויש מפרשים שהוא מין קוצים הנאכל לגמלים, ויש מפרשים שהוא מין אחר

³² רמ"א שם מהמהרי"ל

³³ מ"ב שם כז

³⁴ מ"ב שכא יד כ

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אולם החמצת וכבישת ירקות³⁵ כגון מלפפונים ועגבניות ירוקות, פלפל, בצל וכדו' בחומץ או במי מלח אסור מעיקר הדין לכו"ע, כיון שהדרך לעשותם לימים רבים, ועוד, שאפשר לעשותו מעיו"ט. אבל מותר לשרות דג מלוח במי חומץ על מנת להשביח את טעמו, והוא שיהא דעתו לאוכלו בו ביום.

ו. ומסיקין ואופין בפורני ומחמין חמין באנטיכי ואין אופין בפורני חדשה שמא תפחת

מותר לאפות ב – "פורני"³⁶ – כלומר תנור גדול ופיו מן הצד ואף על פי שהוא טורח טרחא מרובה יותר משהיה אופה בתנור קטן שפיו למעלה, מכל מקום כיון שהוא צריך לכך כגון שיש לו אוכלין הרבה וצריך להרבה פת אין חוששין לטרחא מרובה.

במה דברים אמורים בפורני ישנה דהיינו שאפו בה כבר פעם אחת קודם יום טוב, אבל אם היא חדשה שעדיין לא אפו בה כלל אסור לאפות בה פעם הראשונה ביום טוב שמא תפחת מחמת גודלה ויפול טיה ויפסד הלחם וימנע משמחת יום טוב. במה דברים אמורים בפורני גדולה אבל בקטנה מותר.

לפיכך בתנורים שלנו שאין דרכן ליפחת לעולם מותר, אפילו כשהן חדשים³⁷.

מותר להחם חמין ב – "אנטיכי" – כלומר קומקום או סיר גדול, אם צריך לימים רבים או שאינו מוצא קומקום או סיר קטן יותר³⁸, ואין חוששים למראית העין, שמא יאמרו בודאי לצורך חול הוא מחמם הרבה כל כך.

ז. אין נופחין במפוח אבל נופחין בשפופרת ואין מתקנין את השפוד ואין מחדדין אותו אין מפצעין את הקנה לצלות בו מליח

³⁵ שמירת שבת כהלכתה פרק יא אות ג

³⁶ שו"ע ונו"כ תקו א

³⁷ מ"ב שם ס"ק ג

³⁸ מ"ב שם ד

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

אין נופחין³⁹ במפוח ללבות את אש כדי שלא יעשה כדרך שהאומנין עושין, אבל נופחין בשפופרת והעולם נוהגין היתר במפוח של בעלי בתים ע"י שינוי להפכו מלמעלה למטה, אבל במפוח של אומן אסור אפילו ע"י שינוי.

אולם מותר ללבות את האש על ידי כלי שמנפנף בו אפילו אם עשוי לכך⁴⁰.

כבר התבאר לעיל דף כח: ששפוד⁴¹ שנשבר ואיננו חד בראשו אם יכול לצלות בו כמות שהוא, אסור להדדו ביום טוב, מפני שהוא טורח ביום טוב טרחא שאינה צריכה.

ואם אי אפשר לצלות בו בשר זה בלא תקון, אך שייך עדיין לצלות בו⁴², וגם אי אפשר למצוא שפוד אחר אפילו אצל אדם אחר, אם לא היה אפשר לו לתקנו מערב יום טוב כגון שנשבר ביום טוב, או שלא לא ידע עד שקידש היום, או שלא היה שהות לתקנו קודם יום טוב, מותר לתקנו ביום טוב. אבל אם נשבר בעיו"ט שהיה באפשר להדדו מבעוד יום, אסור מדינא לתקנו דהרי הם מכשירי אוכל נפש שאפשר לתקנם, מבע"י שאסור לכו"ע⁴³.

אבל אין מורין כן לאחר, ואפילו לתלמידיו אסור להורות כן⁴⁴, ואדם הבא לשאול הלכה זו למעשה, אין אומרים לו היתר זה כדי שלא יטעו להחיר, אף אם היה אפשר לתקנו מערב יום טוב ושכח ולא תיקנו⁴⁵, אבל כל אדם מותר לעשות כן מעצמו, ובלבד שלא יעשה כן בפני אדם אחר שאינו יודע היתר זה, שמכיון שעושה לפניו הרי זה כמורה לו הלכה למעשה.

³⁹ שו"ע ונו"כ תקב א

⁴⁰ מ"ב שם ו

⁴¹ שו"ע ונו"כ תקט א

⁴² עיין בביאור הלכה שם ד"ה אותו שכתב להחמיר כדעת הא"ר ובהידושי רע"א וש"א דאין להקל לעשות מעשה אפילו לעצמו במה שכתב הרמ"א דיש לחוש לשיטת המאור והר"ן שהחמירו בנשבר השפוד או שנכפף הרבה עד שא"א לצלות בלי תיקון דס"ל דזהו תקון גמור אם יתקנו וכעושה כלי מחדש ביום טוב לצורך אוכל נפש דמיא דזהו אסור לכו"ע אפילו לר' יהודה.

⁴³ מ"ב שם ה

⁴⁴ מ"ב שם ה

⁴⁵ שאז אסור מן התורה לתקנו ביום טוב כדין כל מכשירי אוכל נפש שהיה אפשר לעשותן מערב יום טוב

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

וכל זה דוקא לתקנו ולחדדו מעט, שיהיה יכול לתחוב עליו הבשר. אבל לתקנו תיקון גמור⁴⁶, לכו"ע אסור⁴⁷ משום שהוא תקון כלי גמור, ואסור⁴⁸.

אין חותכים קנה לעשותו כמין שפוד לצלות בו⁴⁹, וכן אין מחלקים אותו כדי להניח עליו מאכל על האש שלא יישרף⁵⁰, לפי שכל שהוא עושה ומתקן דבר הראוי להשתמש בו הרי זה כמתקן כלי ביום טוב.

ח. מפצעי את האגוז במטלית ואין חוששין שמא תקרע

מותר⁵¹ לכרוך את האגוז במטלית או בשקית כדי לפצח את קליפתו, או כדי לפצח אגוזים רבים יחד⁵², או כדי שקליפותיו לא יתפזרו כשיפצח אותו, ואין חוששין שמא תקרע שאף אם תקרע הרי זה מקלקל⁵³, ופטור מן התורה אלא אם כן קורע על מנת לתפור.

דף לד:

ט. עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן

חפצים או אוכלים שהם מוקצה ורוצה להזמין חלק מהם שיתשמש בה בשבת צריך להזמין ולברר את אותם הדברים עצמם שישתמש בהם ואינו יכול להזמין בצורה כללית ולסמוך על כך שבשבת יתברר מה היתה כוננתו על ידי מה שיטול.

⁴⁶ כלומר שללא תיקון אינו יכול לתחוב בו כלום, כ"מ מלשון הפמ"ג, והיינו דאם אינו ראוי לצלות אך ראוי לתחוב בו בזה באנו למחלוקת המוזכרת בבה"ל ד"ה אותו, אך באינו ראוי כלל לתחיבה לכו"ע אסור. וכן משמע בשער הציון ס"ק יא "ושפוד שנשבר ראשו וצריך לחדד קצת כדי שיהא ראוי לתחוב עליו נכמו שכתב הפרי מגדים, סבירא להו דזהו לא מקרי תקון כלי גמור.

⁴⁷ פמ"ג מובא במ"ב שם ז

⁴⁸ ודע עוד דדברי הרמ"א הוא דוקא לענין שפוד שהוא מכשירי אוכל נפש אבל שאר כלי שנתקלקל כגון מחט שנתקמה אפילו מעט אין לפושטה לכו"ע מ"ב שם

⁴⁹ שו"ע ונו"כ תקח א

⁵⁰ מ"ב שם ד

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ב

⁵² מ"ב שם ה

⁵³ שו"ע הרב שם ג, וגם הוא דבר שאינו מתכוין. מ"ב שם ו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

ולפיכך העומד בערב שבת או יו"ט בשנה השביעית שכל הפירות הפקר ואין צריך לעשר⁵⁴, בסמוך אל המוקצה שהן גרוגרות וצמוקין שיבשו ולא יבשו כל צרכן, ויש האוכלים מהם כמות שהם ויש שאינם אוכלים. ומכיון שכן הרי הם מוקצין כמבואר לעיל דף כו: ורוצה להזמיןם לאכילה בשבת או יום טוב, צריך שירשום ויאמר מכאן ועד כאן אני נוטל ואם לא רשם לא יטול ואינו יכול לסמוך על כך שיאמר מכאן אני לוקח ויתברר בשבת או יום טוב מה כוונתו.

י. תינוקות שטמנו מערב שבת ושכחו ולא עשרו למוצאי שבת לא יאכלו אלא אם כן עשרו

פירות⁵⁵ שנגמרה מלאכתן וחשכה עליהן לילי שבת, נקבעו ומיד שהגיע בין השמשות של שבת אסור לאכול עראי, וכן בתוספת שבת י"א שקובע ואפי' אחת אסור, ואפי' פירות שלא יהדן כלל לאכלן בשבת, ואפי' נפלו מאליהן מהעץ. ולא יאכל מהן אפילו לאחר השבת עד שיעשר⁵⁶.

לפיכך ילדים שהחביאו פירות בנינה או בשדה בערב שבת כדי שלא יקחו מהם ושכחו לבקש ממבוגר לעשר להם, לא יאכלו למוצאי שבת עד שיעשרו להם.

יא. המעביר תאנים בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי ופטורים

⁵⁴ רמב"ם הלכות יום טוב פרק ב הלכה ט

⁵⁵ רמב"ם הלכות מעשר פרק ה הלכה כ כא

⁵⁶ ומ"מ בעי שיהא סתמו לאכילת שבת אבל דבר שאין עומד כלל לאכילת שבת כגון שמן שבעוקל אף על פי שנגמרה מלאכתו ואינו מוקצה וכ"ש אם הוא מוקצה אין שבת קובע. דרך אמונה שם קעו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

המוליך⁵⁷ פירותיו ממקום למקום⁵⁸, אף על פי שהוא נכנס בהן לבתים ולהצרות⁵⁹ בדרך לא נקבעו כיוון שאין דעתו לאכלן שם ולא למכרן שם, אלא אוכל עראי אף בתוך הבתים וההצרות עד שיגיע למקום שהוא סוף מגמתו⁶⁰. וכן בחזרה בין שלא הגיע למקום שהי' דעתו ונמלך וחזר, ובין שהגיע למקום שרצה אבל לא הכניס הפירות עדיין בבית, וחזר בו להחזירן לביתו ונכנס בדרך לבית אחר, לא הוקבע עד שיחזור לביתו, וכן אם חזר בו ממדינה זו ורוצה להוליכן למדינה אחרת אין קובע עד שיגיע לשם.

י. אף שבת לא תקבע אלא בדבר שנגמרה מלאכתו

שבת⁶¹ היא אחת ממששה דברים הקובעים את הפירות למעשרות ותרומה ואין קובעת אלא בדבר שנגמרה מלאכתו, כלומר שאם הגיעה שבת אסור לאכל עראי, דבר שנגמרה מלאכתו, דסעודת שבת חשובה קבע דכתיב "וקראת לשבת עונג" ומיד שהגיע בין השמשות של שבת אסור לאכל עראי, ויש מתירין עד צאת הכוכבים אבל רוב הפוסקים הסכימו לדעה ראשונה. וכן בתוספת שבת קובע⁶² ויש⁶³ חולקין, וי"א⁶⁴ דיו"ט אינו קובע אבל דעת רוב הראשונים⁶⁵ דיו"ט קובע כשבת.

⁵⁷ רמב"ם ודרך אמונה הלכות מעשר פרק ד הלכה יא

⁵⁸ מדברי רבנו נראה דמיירי במוליך פירות לאכלן וכיוון שאין דעתו לאכלן עד שיגיע לשם אין הבתים שמכניס בהן קובעין עד שיגיע לשם אבל במוליך למכור קי"ל לעיל פ"ג ה"ב דהוקבע מיד ואף על גב דדעתו להוליך למכור למקום אחר וכ"נ דעת הרא"ש וכן דעת הגר"א אבל דעת הר"ש ועוד ראשונים דגם אם דעתו למכור אינו קובע עד שיגיע לשם ואף על גב דדעת הר"ש דאף אם דעתו להכניסו בבית שבשוק אפ"ה קובע מיד כיון שדעתו למכרן הטעם שמא יזדמנו לו לוקחים בדרך וימכרם אבל כאן שהחליט שלא ימכור עד שיביאם לשם לא הוקבע מיד ולהחולקים על הר"ש שם ס"ל דהא דמוליך לשוק הוקבע הוא דווקא באין דעתו להכניס שם לבית אבל בדעתו להכניס לבית לפני שימכרם לא הוקבע עד שיכניס לבית ומ"מ אם הכניסם לביתו קודם שהוליכן נקבעו לכו"ע וכ"ז דוקא כשבעה"ב מוליכן אבל אם בעה"ב מוכרן כאן והלוקח מוליכן כבר נקבעו ואסור לאכול מהן עראי.

⁵⁹ אולם בתים והצרות שלו נקבעו דרך אמונה שם עט

⁶⁰ אפי' לן שם ואפי' נשאר שם מעל"ע מותר ואפי' רוצה לישאר שם עד אחר שבת לא הוקבעו [אא"כ הגיע שבת שהשבת קובעת] מיהו מי ששכח לו מלויס מקרי המקום שלן שם מקום קבוע והוקבע למעשר ואפי' לא לן שם אלא ב' שעות.

⁶¹ רמב"ם ודרך אמונה הלכות מעשר פרק ג הלכה ג

⁶² ישועות מלכו

⁶³ קו' אהבת שלום למהרש"ם שנדפס בס"ס מנחת שבת אות י"א

⁶⁴ חי' המאירי בסוניין בשם י"מ וכ"כ הפ"ת יו"ד סי' של"א סק"א בשם הצ"ח ופנ"י

⁶⁵ המאירי בבית הבחירה שם דחה זה וכן פסק שם בדף ג. וכן מוכח דעת הר"ש והרא"ש ברפ"ד דדמאי שכ' הטעם משום דשבת קובעת למעשר והרי מבואר שם בירו' דגם ביום טוב נאמן וכ"ד התוס' במנחות ל' ב' ד"ה תרומת וכתובות נ"ה ב' ד"ה ותרומת וכ"כ רמב"ן בחולין שם וכן משמע בשטמ"ק בסוניין דיו"ט קובע ע"ש וכ"כ הפמ"ג באו"ח סי' ר"ם במ"ז סק"ג ועי' שעה"מ לקמן ספ"ה ועי' ישועות מלכו.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

יג. דטבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן

דברי מאכל האסורים באכילה ואפשר לתקנם לאחר השבת, כגון פירות וירקות שלא הופרשו מהם תרומות ומעשרות,⁶⁶ או לחם שלא הופרשה ממנו חלה,⁶⁷ מוקצה הם ואסורים בטלטול.

ואמנם אם התנה על הפרשתם מבעוד יום, על ידי שיאמר את נוסח ההפרשה⁶⁸ ויוסיף, שכוונתו היא, כי העתיד להיות מופרש לשם תרומות ומעשרות או חלה יחול שמם עליהם בשבת או ביום טוב בשעת הפרשתם, מותרים הם בטלטול אף קודם שהפריש מהם את הטעון הפרשה.

⁶⁶ רמב"ם פכ"ה מהל' שבת הי"ט, עיין סי' שח בפמ"ג מ"ז ס"ק כה

⁶⁷ ובחול'ל, כיון שמותר לאכול ולשיר, סי' תקו סע' ג ברמ"א, ודאי דמותר גם בטלטול, ע"ש במ"ב ס"ק כא, ובשעה"צ ס"ק ל

⁶⁸ "העודף על אחד ממאה מכל מה שאני עתיד להפריש מחר לתקן בו את הטבל, היא תרומה גדולה בצד צפון, כל מין על מינו. אותו אחד ממאה הנשאר ועוד תשעה חלקים כמוהו בצד צפונם של הפירות (שהם ביחד אחד מעשרה מכלל הפירות ממה שנשאר אחרי שהופרשה תרומה גדולה), כל מין על מינו, יהיו מעשר ראשון. אותו אחד ממאה שהתניתי שיהא מעשר ראשון, יהא תרומת מעשר, כל מין על מינו, ומעשר שני יהא בדרומם של הפירות, כל מין על מינו, ויהא מחולל הוא וחומשו על פרוטה שבמטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני"; ובשנה השלישית והששית לשמיטה יאמר (במקום "ומעשר שני יהא" וכו') – "ומעשר עני בצד דרומם, כל מין על מינו". אם הפירות הם נמעי רבעי (פירות בשנה הרביעית של העיץ), יוסיף ויאמר "אם הפירות רבעי, יהיו מחוללים הם וחומשם על פרוטה במטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני ורבעי".

והרי נוסח התנאי שיש לאומרו בערב שבת או בערב יום טוב על הפרשת חלה: "מה שאני עתיד להפריש מחר, יהא חלה".

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>